

1 Sukhbaatar

Sukhbaatar je mladý muž z Mongolska, který se nechal zlákat nabídkou práce v továrně v České republice. Práce v zahraničí znamenala výdělek v Mongolsku nedosažitelný. Pracovní agentura, která nabízela zprostředkování práce, se zavázala, že zajistí všechny potřebné dokumenty, pracovní místo i ubytování. Na vysoké poplatky za zprostředkování práce, které agentura požadovala, si musel vypůjčit od příbuzných. Zprostředkovatelé jej ale ujišťovali, že na splacení dluhu si v Česku vydělá během několika měsíců.

Krátce po příjezdu se však ukázalo, že skutečnost se od slibů výrazně liší. Náročná práce, přesčasy a velmi špatné podmínky na ubytovně byly pouze první z mnoha nemilých překvapení. Když se po měsíci musel přestěhovat na jinou ubytovnu, netušil, že se jedná o podvodné jednání ze strany zprostředkovatelů práce. Nikdo z nich mu neřekl, že změnu ubytování musí nahlásit na příslušném úřadě, jinak se jeho pobyt v ČR stane nelegálním. Když se dozvěděl, že se stal „ilegálním cizincem“, bylo již na nápravu pozdě. Z práce v továrně musel odejít a pracovníci zprostředkovatelské agentury jej donutili přijmout jinou práci – na černo, za poloviční mzdu. Cenu za ubytovnu mu zvýšili, takže mu z platu na konci měsíce skoro nic nezbylo. O splacení dluhu nemůže být ani řeč. Protože ale nezná češtinu, je odkázaný na to, co mu kdo poradí, nebo přeloží – a na policii jít nechce, bojí se, že jej jako nelegálního migranta a pracovníka pošlou zpět do Mongolska. Zpátky doma by se přitom musel před příbuznými propadnout hanbou – bez peněz a s nesplaceným dluhem. Tak stále pracuje a věří, že se situace nějak zlepší. Zatím tomu však nic nenasvědčuje.

2 Ruslana

Ruslana pochází z Ukrajiny, je jí 35 let a žije v České republice se svou čtrnáctiletou dcerou. Žije zde již 15 let, od roku 2008 má trvalý pobyt. Ve své vlasti studovala pedagogiku na univerzitě a chtěla se stát učitelkou. Pak však zemřel její otec a ona musela školu přerušit, aby začala vydělávat a pomohla uživit rodinu. Peníze, které si mohla jako pomocnice na poště nebo prodavačka vydělat, pro uživení rodiny vůbec nestačily.

Rozhodla se tedy školu úplně přerušit a zkusit hledat práci někde v zahraničí. Její volba padla na Českou republiku. Stejně jako velká část Ukrajinců se i ona rozhodla kvůli geografické, jazykové a kulturní blízkosti obou zemí a také díky tomu, že v jejím městě bylo několik lidí, kteří měli s prací v ČR zkušenost. Vyřídila si tedy dokumenty, odjela do ČR a na doporučení našla brzy zaměstnání – úklid ve velkém hotelu v Praze. Ruslana byla velmi šťastná. Z malého města se ocitla ze dne na den ve velkoměstě, vydělávala na ukrajinské poměry nadprůměrnou mzdu, byla nezávislá a dokázala finančně podporovat svou rodinu na Ukrajině.

V zaměstnání se seznámila se svým přítelem, který byl rovněž cizinec. Po čase otěhotněla a narodilo se jí miminko. Ruslaně se vedlo dobře, a dokonce založila vlastní firmu, která zprostředkovává úklidové služby. V ČR má svůj domov, její dcera mluví česky líp než ukrajinsky, má tu školu a kamarády a Ruslana zde chce zůstat právě kvůli ní.

3 Eliška

Eliška je studentka žurnalistiky, pochází z malé vesnice v Beskydech. Díky mezinárodní výměně mládeže se v Irsku seznámila s Američanem Chrisem. Zamilovali se do sebe a celý rok udržovali díky internetu vztah na dálku. Eliška se rozhodla, že si v USA najde na léto pracovní stáž, aby mohly být s Chrisem spolu a zároveň že tak získá cenné pracovní zkušenosti. Díky svým a Chrisovým společným známým skutečně našla firmu, která souhlasila, že ji na léto zaměstná a po pohovoru na americké ambasádě a poté, co sehnala všechny potřebné dokumenty, získala tříměsíční pracovní vízum. Teď se ale její stáž chýlí ke konci, a ačkoli žádala o prodloužení pobytu, bylo jí zamítnuto. Bude tedy muset na podzim USA opustit. Eliška je nešťastná a s Chrisem tak uvažují, že by se odstěhovali zpět do Evropy a společně zkusili štěstí v Dublinu. Firma, kde Chris pracuje, tam má totiž pobočku a získat práci by tam mohla i Eliška.

4 Nabil

Nabil prchl spolu s manželkou, dvěma syny a dcerou ze syrského Aleppa před dvěma lety do sousedního Libanonu. „Syny chtěli odvést do armády, ale ani oni ani já jsme nechtěli, aby bojovali. Mě navíc zajali ozbrojenci a 18 dní mě mučili elektrickými šoky. Rodina pak musela zaplatit vysoké výkupné. Báł jsem se o své děti, tak jsme utekli,“ vysvětluje Nabil důvody, proč opustil Sýrii.

V sousední zemi čekal dva roky na to, jestli se situace nezlepší. „Jenže pořád padají bomby a střílí se,“ popisuje Nabil situaci v Sýrii. Pak se začala zhoršovat situace i v Libanonu, kde je nyní každý čtvrtý člověk Syřan. „Libanonská policie začala dělat razie a chtěli nás poslat zpátky do Sýrie, a tak jsme utekli. Teď už jsme pět měsíců na cestě,“ říká Nabil.

Nejdříve utekli do Turecka a odtud přes moře na řecký ostrov Simi. „Každý jsme museli zaplatit 1 500 dolarů pašerákům. Jen nejmenší dcera neplatila. Na malé lodi se nás mačkalo 65,“ líčí Nabil. Z Řecka pak pokračovali do Makedonie. „Dcera na cestě onemocněla, ale makedonská policie nás nenechala jít do nemocnice s tím, že okamžitě musíme nasednout do vlaku. Hodinu před půlnocí jsme vysedli před hranicí se Srbskem,“ popisuje cestu přes Makedonii Nabil a dodává, že hranici se Srbskem překonali pěšky.

Teď už je Nabil měsíc v azylovém centru v Bělehradě v Srbsku. „Chci tady zůstat. Toužím hlavně po svobodě a po tom, aby moje děti chodily do školy,“ tvrdí Nabil. „Teď potřebuji hlavně, abych tady mohl začít pracovat a třeba i rozjet vlastní podnikání. Já, synové i dcera už se učíme srbsky,“ říká.

5 Kelmende

V Kosovu je těžké něčeho dosáhnout, pokud člověk nemá dobré vztahy s mafií nebo není přímo její součástí. Objevují se i zprávy, že s mafií je provázána i velká část politiků. Většinou mladí lidé, chudí, bez naděje, kteří už nevidí ve své rodné zemi budoucnost, se snaží hledat práci a lepší život za hranicemi.

Kelmende a její manžel žijí v domě manželoých rodičů ve vesnici blízko Vučitrnu. Kelmende sní o tom, že se stane kadeřnicí, a její manžel doufá, že jednou bude vydělávat víc, než co vydělává teď, jako ilegální taxikář. V lednu slyšeli v televizi zprávu, že v Německu hledají zahraniční pracovníky a přijímají uprchlíky. Půjčili si tedy 3000 eur a s vidinou lépe placené práce a lepšího života odešli.

Nedostatek ekonomické prosperity ale není dostatečným důvodem pro udělení azylu a Německo je v tomto ohledu velmi přísné. Ročně zažádá v Německu o azyl až 30 000 Kosovanů. Jejich sny skončily před pár týdny. Po několika měsících v Německu byla jejich žádost zamítnuta a museli zemi opět opustit a Kelmende a její manžel tak nyní jsou, jako mnozí další, zpět ve Vučitrnu. Alespoň trochu se na ně ale usmálo štěstí, Kelmende se právě připravuje na pohovor k práci v mezinárodní firmě.

6 Hanna a Yauhen

V roce 2011 se Hanna a Yauhen zapojili v Bělorusku do demonstrací proti prezidentovi Lukašenkovi. Hanně bylo tehdy 18 let, Yauhenovi o tři roky více. Běloruskem v té době otrásaly protesty proti dlouhodobému porušování lidských práv a základních svobod a mnoho lidí začalo volat po změně režimu. Hanna s Yauhenem se zúčastnili i protestu, ten byl ovšem brzy přerušen brutálním zásahem policie a mnoho účastníků bylo zadrženo. Stejně tak i Hanna s Yauhenem. Se zadržením a výslechy začaly i výhrůžky a nátlak. Mladému páru bylo vyhrožováno vězením, násilím. Poté, co Yauhena kvůli jeho účasti na protestech vyhodili ze studia geologie na univerzitě, se tehdy čerství novomanželé rozhodli opustit zemi. Získali pod záminkou svatební cesty turistické vízum do České republiky a po přiletu do Prahy okamžitě požádali o azyl. Přivést si s sebou nemohli téměř nic, jen všechny důležité doklady a důkazy o pronásledování ze strachu před objevením schovali do oblečení, které měli zrovna v tu chvíli na sobě. V České republice nikoho neznali a první měsíce pro ně byly velmi tvrdou zkouškou. Především pak jedenáctiměsíční čekání na rozhodnutí o udělení/neudělení azylu v náročných podmínkách uprchlického tábora v Kostelci nad Orlicí. Nakonec jim však byl udělen azyl a nyní žijí v Praze.

7 Heléne

Heléne pochází z Paříže. Vystudovala učitelství a rozhodla se, že než se usadí, tak chce zkusit život v zahraničí a poznat rodnou zemi jejího dědečka, který pochází z Česka. Po roce 1948, kdy převzali moc komunisté, ale uprchl do Francie, protože se zapojil do politických protestů a hrozilo mu zatčení a vězení. Heléne se tedy po studiích přestěhovala do České republiky. Žije v Brně, učí francouzštinu a pro několik kaváren peče francouzské koláče a jiné sladkosti. Do Francie by se ráda vrátila, ale až za několik let, zatím se snaží naučit česky a velmi se zajímá o moravské písničky a tance, ráda chodí na festivaly a vystoupení folklórních souborů.